

UREDNISTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, KNAPIJEVA ULICA ŠTEV. 8 TELEFON 31.22 do 31.28

SLOVENSKI POROČEVALEC

INTEGRATNI ODDELEK LJUBLJANA, MELNBURGOVA ULICA ŠT. 8 TELEFON 32-22, 32-33

GLASILO OSVOBODILNE FRONTNE SLOVENIJE

Sprememba v Narodni vladi Slovenije

Predsedstvo Slovenskega narodno osvobodilnega sveta je na predlog predsednika Narodne vlade Slovenije tovariša Borisa Kidriča razrešilo dr. Lada Vavpetiča funkcije ministra za trgovino in preskrbo ter postavilo za ministra za trgovino in preskrbo Toneta Fajfarja...

Želimo ustvariti Jugoslavijo, ki bo s svojimi gospodarskimi in kulturnimi pridobitvami zgled mnogim drugim narodom

Maršal Tito voditelj zveznega in federalnih gradbenih ministrstev

Maršal Jugoslavije Josip Broz Tito je 8. t. m. dopoldne sprejel voditelje zveznega in federalnih gradbenih ministrstev z zveznim ministrom za gradnje Stevom Zečevičem na čelu.

živela zaradi siromaštva ne morejo nabaviti. Ko se je dotaknil vprašanja melioracij in izsuševanja močvirnatih terenov ter pohvalil pričetna dela za izsuševanje Imotskega polja, je maršal Tito nadaljeval:

stojnost, ker je bila potrebna splošna vzpodbuda. Sedaj pa moramo vedeti, kakšno je področje prometnega in kakšno področje gradbenega ministra in koga lahko posličemo na odgovornost.

Delo reparacijske konference v Parizu

Izjave tajnika jugoslovanskega zastopstva na zavezniški konferenci za reparacije v Parizu

Beograd, 10. dec. Dopisnik Tanjuga v Parizu poroča v zvezi z zasedanjem zavezniške konference za reparacije v Parizu naslednje.

rečno brodogradnja, nemško zlato, ki so ga Nemci naropali po drugih deželah, obstoječe zaloge blaga v Nemčiji in nemška tekoča proizvodnja, nemška delovna sila, vojni plen, prometna sredstva itd. Vse te dobrine so bistvene važnosti za dežele, ki jih je vojna upustošila in ne morejo izvršiti svoje gospodarske obnove iz lastne proizvodnje, niti ne morejo te obnove financirati.

demobilizira njeno gospodarstvo za preprečitev bodočih napadov, mora biti zavezniško nadzorstvo nad Nemčijo usmerjeno v dve smeri:

Od 9. novembra zaseda v Parizu zavezniška konferenca za reparacije. Konferenci prisostvujejo zastopniki 18 zavezniških dežel, katerih zahteve po reparacijah bodo krite na temelju sklepov konference v Potsdamu z zapadnega zasedbenega področja v Nemčiji. V našem zastopstvu na tej konferenci so: vodja zastopstva dr. Aleš Baebler, minister za finance federalne vlade Slovenije; dr. Milan Bartoš, dekan pravne fakultete v Beogradu; Risto Vučić, tajnik državne komisije za vojno škodo; Bojan Kugler, tajnik komisije za gospodarsko obnovo države; in dr. Peter Bojanić, šef oddelka ministrstva za finance v zvezni vladi.

Vprašanje nemških industrijskih podjetij je bilo v načelu rešeno že v Potsdamu. Zavezniški nadzorstveni svet v Berlinu bo določil, katera podjetja bodo odeljana iz Nemčije na račun reparacij. Ta podjetja bodo pozneje razdeljena med zainteresirane dežele. Vprašanje teh glavnih podjetij je različnega pomena za posamezne dežele, ki zahtevajo odškodnino od Nemčije. So dežele, ki nimajo malo ali sploh nobene koristi od teh podjetij, in so že izjavile, da jih ne bodo sprejele. Medtem pa je to bistveno vprašanje za dežele, ki so bile v vojni prizorišče bojev in so izgubile večji del svoje industrije ter je prebivalstvo na ta način ostalo brez osnovnih podjetij, kakor je primer v naši deželi.

1). Iz nemške proizvodnje in zaloge se plača uvoz, ki bo Nemcem omogočil potrebno življenjsko raven, ki ne bi smela biti večja, kakor so življenjske razmere v deželah, ki so bile žrtve nemškega napada in se borile proti nemškimi osvajalcem. Če bi postopali nasprotno, bi bila to očitna krivica za te dežele, katerih narodi so s svojim bojem in svojimi žrtvami zaslužili vsaj takšno življenjsko raven, kakršna je zagotovljena Nemcem.

2). Ves ostali preveček izvoza, ki bo po ocenitvi strokovnjakov pri zavezniškem nadzorstvenem svetu v Berlinu za 25% večji kakor nemški uvoz, mora priti v reparacijsko maso in dan na račun reparacij tistim deželam, ki potrebujejo posamezne nemške proizvode. Rešitev, po kateri bi se to tikalo samo sirovin, premoga in podobnega, bi zanemarjalo življenjske potrebe poljedelskih dežel, ki so danes brez vsake možnosti, da bi vzpostavile normalno gospodarsko življenje. Z druge strani bi dovolitev take proizvodnje Nemčiji v kakršni koli obliki in svobodnega razpolaganja z izdelanim blagom, ki bi ji prineslo izvozne aktivne, pomenilo zavestno pomagati pri ponovnem ustvarjanju gospodarske podlage za novo nemško ekspanzijo.

V sedanjem razdobju dela konference je nemogoče dati javnosti popolno sliko tega dela, ker je bilo sklenjeno, da se ne bodo dajala nobena poročila tisku. Zato bom podal samo tiste podatke, ki jih je objavil inozemski tisk, in sicer vprašanih, za katerega so do neke mere že dosegli sporazum.

O vprašanju nemških dobroimetij je bil v načelu dosežen sporazum. Vsa nemška imovina v inozemstvu prehaja v reparacijsko maso razen imovine tistih Nemcev, ki so bili državljani Združenih narodov in so izgubili to državljanstvo po nemškem napadu. O taki imovini bo suvereno odločala vsaka izmed zavezniških dežel. Soglasno so sprejeli predlog naj nemška imovina, ki je v zavezniških deželah, nujno postane last iste dežele na račun reparacij. Prav tako so v načelu sprejeli predlog, da nemško imovino na spornih ozemljih zasežejo zavezniške oblasti, ki imajo sedaj ta ozemlja do končne rešitve ozemeljskega vprašanja, in zato ostane last tiste dežele, ki bo dobila dotična ozemlja.

Med važnimi vprašanji, o katerih so razpravljali, je bilo tudi vprašanje medzavezniškega posredništva za reparacije, ki bo tehnični organ za izvršitev reparacij Središče tega posredništva bo v Bruxellesu. To posredništvo bo imelo glavno tajništvo in skupščino, ki bo sestavljena iz zastopnikov vseh zainteresiranih dežel. Vsa sporna vprašanja bodo reševali z razsodbo. Zavezniško posredništvo bo razdeljeno na tehnične oddelke in sicer po posameznih gospodarskih oddelkih. Imelo bo svoje urade v raznih krajih Nemčije.

Na prvem mestu je treba poudariti, da je Jugoslavija navdušeno pozdravila sklicanje zavezniške konference za reparacije, ker je od pravilne in nagle rešitve reparacijskega vprašanja odvisno v veliki meri vprašanje obnove Jugoslavije, ki je v vojni in zaradi vojne težko trpela. Zato se je naše zastopstvo v Parizu trudilo in se trudilo, da čim bolj popolno sodeluje pri delu konference, da bi bila vsa vprašanja, ki dajejo oskodovalnim deželam pravico do reparacij, čim popolneje rešena. Konferenca ima na ta način dobre uspehe. Posebno smo se trudili, da bi dnevni red ne bil omejen samo na vprašanje razdelitve reparacij v glavnem z nemških industrijskih podjetij in nemških dobroimetij v inozemstvu.

Nemško zlato in zlato, ki so ga Nemci odnesli iz drugih dežel, so v večini našli na ameriškem zasedbenem področju v Nemčiji. Ameriška vlada ni dala tega zlata na razpolago deželam, ki so zahtevale zlato, in bo prav tako razdeljeno. Vprašanje razdelitve še ni dokončno rešeno, toda že sprejeta načela na konferenci in že prej potrjeno stališče zaveznikov od premaganih narodov nudijo vse izglede za neko pravično rešitev.

Naše zastopstvo misli, da je vprašanje reparacij zelo važno in nujno in je prepričano, da bo konferenca, ako se bo z dobro voljo lotila težko, ki se bodo pojavile pri nadaljnjem delu, kakor je to delala do sedaj, prišla do pozitivnih rezultatov.

Na vprašanja, ali mora zavezniška konferenca za reparacije razširiti in obseči vsa vprašanja, ki se tičejo popolne nadomestitve v pogledu prestane škode, je tajnik jugoslovanskega zastopstva izjavil: »Z zadovoljstvom ugotavljam, da je bil v tem dosežen popoln sporazum. Tudi je naše zastopstvo smatralo za svojo dolžnost, da opozori na potrebo, da tudi Albanija, katere ljudstvo je pokazalo toliko odločnosti in hrabrosti v boju proti fašističnim zavojevalcem, aktivno sodeluje pri delu konference. Ta predlog je bil sprejet in so Albanijo pozvali, naj pošlje svoje zastopstvo, ki so ga na tej konferenci toplo pozdravili.«

Glede vprašanja nemškega trgovskega pomorskega in rečnege brodogradnje so sprejeli načelo, da se to brodogradnjo razdeli sorazmerno z utrpelo škodo med brodogradnjo pod zavezniškimi zastavami, toda ob upoštevanju posebnih potreb posameznih dežel glede vrste in velikosti plovilnih edinic.

Na konferenci so v glavnem razpravljali o dveh temeljnih vprašanjih, o reparacijski masi in o medzavezniškem reparacijskem posredništvu, medtem ko vprašanje reparacijske vsote še ni prišlo na dnevni red. Razširitev dnevnega reda obstoji v razširjenju pojma reparacijske mase, ki bo prišla v poštev za odškodnino. Na dnevni red je tudi prišlo postavljenje nadomestil v reparacijsko maso. Poleg nemških industrijskih podjetij in dobroimetij v inozemstvu, sodijo v reparacijsko maso nemška trgovska podjetja, trgovsko pomorsko in

Prvi seji ustavodajnih odborov Zvezne skupščine in Doma narodov

Beograd, 10. dec. Včeraj ob 16.30 se je sestel ustavodajni odbor Zvezne skupščine k svoji prvi seji. Predsednik ustavodajnega odbora Moša Pijade je otvoril sejo odbora s par besedami in pozval poslanca Miloša Maniča, naj zavzame tajniško mesto, ker je tajnik odbora narodni poslanec šnuderl bolan.

Prva točka dnevnega reda je bila proglasitev poslovnika. Predlog poslovnika je bil sprejet brez razprave načelno, nato pa v podrobnosti. Ko je bil na ta način sprejet poslovnik, je predsednik odbora Moša Pijade odredil krajši odmor pred prehodom na drugo točko dnevnega reda.

Istoačasno je bila tudi seja ustavodajnega odbora Doma narodov. Predsednik ustavodajnega odbora generalni major Božidar Maslarjić, ki je otvoril sejo, je zaradi odsotnosti tajnika Mitra Bakića pozval poslanca generalnega majorja Bogdana Oreščinina, naj zavzame tajniško mesto.

Prva točka dnevnega reda je bilo pretresanje poslovnika. Ko je poročevalac Jože Krnčević predčital predlog poslovnika, je bil po krajši razpravi poslovnik sprejet v podrobnosti in v celoti, a nato je predsednik Božidar Maslarjić odredil

Med razgovori, ki so trajali pol-druugo uro, so bili obravnavani vsi pereči gradbeni problemi. Pravilnemu reševanju teh problemov pripisuje maršal Tito velik pomen. Maršal je bil obveščen o poteku konference, ki je bila te dni v ministrstvu za gradnjo in bo zaključena v ponedeljek. Zanimal se je predvsem za sredstva in potrebe za obnovo poslopj in za druga javna dela. S tem v zvezi je dejal:

»Moram vam povedati, da se obnova ne more izvajati s sredstvi državnega proračuna. O tem si moramo biti na jasnem, kajti toliko denarja ne bi mogli niti natiskati. Mi imamo redne izdatke, toda nimamo še rednih dohodkov in, kar dobimo, ni dovolj. Za sedaj se moramo pri obnovi bolj zadovoljiti s pobudo širokih ljudskih množic. Seveda pa ne smemo pustiti, da gre vse svojo pot, temveč moramo povsod usmerjati in pomagati. Jasno je, da bo morala dočlen del sredstev dati država. Mislim, da bi bilo najbolje, če bi v bodoče dajali socialno pomoč, za katero so potrebne značne vsote, proti kompenzaciji s produktivnim delom pri izvajanju javnih del, ki ne zahtevajo mnogo gromotnih sredstev, temveč predvsem delovne sile. To bi bil zaenkrat osnovni izvor sredstev za obnovo, dokler ne dobimo nekaj na račun reparacij in dokler si ne ustvarimo sredstev s pomočjo novih dohodkov. Zdravi ljudje, ki dobivajo socialno pomoč in lahko delajo, ker ni prav oskrbovati zdrave ljudi in pustiti, ali pa oskrbovati enega člana družine in povzročiti nedelavnost vseh. Razumljivo je, da takšne kompenzacije ni mogoče zahtevati od upokojenev in invalidov, zlasti težkih invalidov.«

Vprašanje gradenj je v naši deželi eno izmed najvažnejših. Federalna ministrstva za gradnje imajo v tem pogledu pred seboj velike naloge, ker je vprašanje obnove v glavnem vprašanje gradenj. Tu pride na prvo mesto obnova prometne in javnih zgradb. Načrte za obnovo je treba razviti stvarno. Delati moramo tako, da najprej obnovimo to, kar bo lahko služilo nadaljnji obnovi. Treba je torej ugotoviti, kaj je v danem trenutku najnujnejše in najvažnejše, in ne enostavno delati načrtov in izvajati obhovitvena dela, ki niso pereča. Zvezni minister za gradnje je sporočil maršalu, da je bilo doslej težišče gradbenega dela pri obnovi prometne in javnih zgradb. Konferenca strokovnjakov vseh federalnih entet pa je morala s tem v zvezi upoštevati tudi potrebo koordinacije dela.

Maršal Tito je nato opozoril na možnost, da se javna dela kreditirajo na ta način, da ljudstvo, zlasti v pasivnih krajih, z delom plača vrednost živil, ki jih dobivamo od UNRRA-e, zlasti, če so ljudje dela zmožni, pa si

Maršal Tito je nato nadaljeval: »Nedavno sem prejel z Dunaja od nekega inženirja načrt, v katerem predlaga gradnjo prekopa, ki bo omogočil vodno zvezo med Dunavom in Solunom. Mislim, da ta načrt ni tako strašen, da bi bil neizvedljiv. Po pripovedovanju tega inženirja, ki je zaprosil, da pride sem, in ki je delal na stvari že pred 10 leti, bi gradnja prekopa stala okrog 14 milijard dinarjev. To bi bilo delo, ki bi nam med gradnjo omogočilo zaposliti velikansko število delavcev in bi bilo velikega pomena tudi za sosedne dežele in za Evropo. Upam, da bomo mogli čez tri ali štiri leta pričeti tudi taka velika dela.«

Na maršalovo vprašanje, kako stoji delo v federalnih entetah in kakšne so težave pri teh delih, je odgovoril minister za gradnje Srbije Aleksa Tomić, ki je poudaril, da je glavna ovira pomanjkanje strokovnjakov. V tem pogledu bi bilo treba pomagati Črni gori, Bosni in Makedoniji.

Ko je prešel na vprašanje gradnje stanovanjskih hiš, je maršal Tito dejal, da bi bilo dobro, če bi določeno število naših strokovnjakov obiskalo Sovjetsko zvezo, da spozna sovjetski način gradnje hiš, ker se pri nas gradivo izkorišča neracionalno. Kmetje se ne bodo upirali, je dejal maršal, če jim bomo z načrtom pokazali, kako je treba graditi vasi. Naše vasi so zapuščene in hiše so v slabem stanju, posebno v Bosni in notranji Dalmaciji. Treba bo graditi stisnjene vasi. V Bosni in Hercegovini, kjer goje drobnico, to sicer ni prav mogoče, toda v drugih krajih je izvedljivo in koristno, posebno v zvezi z elektrifikacijo in z razvojem kulturnega življenja.

Maršal Tito se je nato dotaknil vprašanja dela za gradnjo železniškega mostu preko Save v Beogradu. Dejal je, da je nezadovoljen z dosedanjimi uspehi del, ki jih vodi prometno ministrstvo: »Dejal sem, da ta most ne bo gotov do Novega leta, čeprav so me prepričevali o nasprotnem. Sedaj sem obveščen, da je to 300 delavcev zapustilo delo. Voditelji dela bi morali spoznati važnost tega mostu, ki nam je zelo potreben, in bi morali storiti vse, da se delavci odbrže. Zlasti bi bilo treba nabavljati za te ljudi živila po minimalnih cenah in jih na ta način vezati na delo. Ne sme se dovoditi, da bi led, če bi se slučajno pojavil, spravil v nevarnost vse dosežanje delo.«

V zvezi z vprašanjem obnove vojašnice in bolnišnic, ki ga je sprožil maršal Tito, je pomočnik zveznega ministra za gradnjo podpolkovnik Djordjević predložil, da bi ta dela izvršilo gradbeno ministrstvo, financirala pa naj bi jih pristojna ministrstva. Tudi maršal je bil mnenja, da se mora baviti z gradnjo gradbeno ministrstvo. V začetku je bilo dobro, da ni bila točno določena pri-

Pomočnik ministra podpolkovnik Djordjević je opozoril maršala na potrebo, da se geodetska služba loči od finančnega ministrstva in priključi ministrstvu za gradnjo. Maršal Tito je tudi vprašal, ali je gradbeno ministrstvo dobilo od UNRRA-e stroje za gradnjo cest. Taki stroji imajo veliko zmogljivost in jih je treba izročiti, čim se prepričamo, da ustrezajo, federalnim ministrstvom za gradnjo. Federalna ministrstva imajo možnost za razvijanje pobude in jih ne smemo pri tem ovirati iz središča, ki mora le urejati, pravično razdeljevati in dela načrtno vzporediti. Gradbeno ministrstva morajo dobiti tudi potrebne kamione, saj jih imamo sedaj že blizu 10.000.

Maršal Tito je bil obveščen o tem, da je zvezno gradbeno ministrstvo dobilo določen material od UNRRA-e, toda Zavod za izredne nabavke zahteva, da se doplačilo vrednosti izvrši takoj. Maršal je pripomnil, da to ni prav, ker služi ministrstvu za gradnjo obnovi. Dohodek od prodaje blaga, ki ga dobavlja UNRRA gre v sklad za obnovo, zato lahko gradbeno ministrstvo gradivo, ki se uporablja pri obnovi, prevzame brez plačila. Maršal je še dejal, da je potrebna pametna razdelitev dela in poslov. Pri nas se pojavlja stremljenje, da središče vse grabi k sebi. Kruti centralizem ni dober, pri mnogih vprašanjih pa ni dober niti lokalni patriotizem. Potrebna je pravilna razdelitev dela in posla. Dobro je tudi tekmovanje, celo bo več storil, treba pa je dati možnosti vsem.

Maršal Tito se je poslovil od gradbenih voditeljev z naslednjimi besedami:

»Želim, da se v bodoče vsi zavdate, da stoje pred nami velike naloge, posebno na področju gradenj in da moramo te naloge izvršiti. Obnova je eden izmed najvažnejših sektorjev, ki ga morate obvladati. Koikor je pomanjkjivosti, se moramo prizadevati, da jih odstranimo. Zavedajte se, da moramo dati stroho ne tisočen, temveč milijonov naših ljudi in da pade velik del bremena na vas. Pobuda širokih ljudskih množic, ki je morda v Evropi edinstvena, se mora izkoristiti v čim večji meri ob sodelovanju naših žensk, mladinskih in drugih organizacij, ter ljudskih odborov. Vse bo mo storili, da boste ob pobudi od spodaj in ob sodelovanju širokih ljudskih množic dobili maksimalno pomoč pri izvrševanju svojih nalog, od vas pa zahtevam, da se varujete birokratizma, da boste neposredni voditelji del, da boste načrtno razdeljevali dela in da bo vaše vodstvo bolj neposredno kakor posredno. Zato naj odhajajo naše gradbene inspekcije na teren in tam pregledajo, kakšen je položaj in kaj je treba storiti. Ne smete se vedno naslanjati na poročila, ki čisto stvari olepšajo. Če boste ustvarili neposredno vodstvo in se varovali birokratizma ter se tesno povezali z množicami, bomo z njihovo fizično silo premagali najtežje naloge. Ko bilo z nastolitvijo na najširše množice obnovo končali, bo prišel nov močan polet za ustvaritev nekaj višjega. Mi ne želimo uresničiti, kar je bilo, temveč mnogo več. Želimo ustvariti Jugoslavijo, ki bo s svojimi gospodarskimi in kulturnimi pridobitvami zgled mnogim drugim narodom.«

Sprejem švedskega poslanika v predsedništvu Ustavodajne skupščine

Beograd, 11. dec. Včeraj ob 12.15 je bil v predsedništvu Ustavodajne skupščine sprejem izrednega poslanika in pooblaščenega ministra švedske Gunara Kazimira Rotterskjöldskega, zaradi izročitve poverljivega pisma.

Pred vzhodom v poslopje Narodne skupščine je bila razvrščena častna četa. S švedskim poslanikom Gunarom Avgustom Kazimiro Rotterskjöldskim sta se pripeljala v skupščino George Njestrer, tajnik poslanštva, in Pavle Beljanski, vršilec dolžnosti šefa protokola ministrstva za zunanje zadeve.

Švedskega poslanika so sprejeli v zeleni dvorani skupščine predsednik Ustavodajne skupščine dr. Ivan Ribar, podpredsednik Moša Pijade in podpredsednik zvezne vlade Edvard

Kardelj. Ob izročitvi poverljivega pisma predsedniku dr. Ribarju je g. Rotterskjöldski izjavil, da mu je na predlog švedske vlade Nj. Vel. kralj švedske poveril dolžnost, naj v Jugoslaviji zastopa svojo deželo. Poslanik, ki je poudaril prijateljsko čustvanje svojega vladarja za našo državo in prinesel njegov poseben pozdrav predsedniku, je izrazil prepričanje o trajnih prijateljskih odnosih med švedsko in Jugoslavijo.

Dr. Ribar je sprejel poverljive listine in izrazil zadovoljstvo, ker je mogel sprejeti izrednega poslanika in pooblaščenega ministra Nj. Vel. kralja Gustava, se zahvalil za pozdrave in potrdil svoje prepričanje o razvoju prijateljskih medsebojnih odnosov.

